

УДК 340.123:94(477)(092)Липинський
ПРАВОТВОРЧІ ІДЕЇ В. ЛИПИНСЬКОГО У ПРОЦЕСІ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Михайло Михайлович Яцишин,
доктор юридичних наук, професор
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

У філософсько-правовому контексті державотворча спадщина В'ячеслава Липинського набуває особливого значення з огляду на проблеми цивілізаційного вибору України на сучасному етапі, оскільки питання української національної ідеї стоїть невіддільно від проблем державотворення та націєтворення. Особливої ваги в сучасних умовах набувають сформульовані В'ячеславом Липинським основоположні політичні категорії: національна ідея, демократизм, територіальний патріотизм, державна незалежність. За В.Липинським п'ятьма підвалинами Української Держави мають бути: аристократія, класократія, територіальний патріотизм, український консерватизм і релігійна етика [1].

Щодо суспільно-політичного устрою, В. Липинський обґрунтовує концепцію української монархічної держави на базі діничного гетьманату, спираючись на ідеологію українського консерватизму: “Тільки при гетьмансько-монархічній формі українського державного ладу український клас хліборобський зможе об'єднатись, зорганізуватись і придбати ту внутрішню силу, без якої не може бути об'єднана Українська нація і не може бути збудована Українська Держава” [2, с. 80].

В. Липинський формулює методологічну умову дієвості української національної ідеї у процесі державотворення, розглядаючи її як чинник консолідації та розвитку української нації. Саме вона є об'єднуючим чинником у суспільстві, а державотворення є стрижнем формування модерної нації. При цьому соціальна і національна консолідація мають будуватися на ґрунті територіального патріотизму, бо тільки в такому випадку нація гарантує права і свободу кожної людини, яка до неї належить, а відстоювання особистістю

інтересів і прав своєї нації – це насамперед відстоювання власної свободи. Лише через акт особистісного самовизначення індивід може входити до складу нації. Якщо до етносу людина належить природним чином, незалежно від її прагнень та бажань, то до нації вона прилучається здійсненим особистісним життєвим вибором.

У цій своєрідній “філософії життя” за Липинським, на нашу думку, ключ до розв’язання багатьох складних національних проблем не тільки сучасної України, а й інших багатонаціональних держав, оскільки національні ідеї державотворення виходять на перше місце у цивілізаційному поступі реалізувати своє природне право.

Більшість науковців вважають, що консолідувати націю, об’єднати її спільною метою і вивести з ситуації кризи на шлях прогресивного світового розвитку, сприяти відновленню механізмів самоповаги та самоцінності особистості, гордості за власну державу й дати підґрунтя для побудови нової ідентичної – національної, до чого прагнув В. Липинський, спроможна українська національна ідея. Вона має стати й концептуальним правовим ядром державного будівництва. На думку професора Н. Авер’янової, національна ідея являє собою той смисловий центр, який зумовлює синтетичний погляд на власну спільноту (як суб’єкта всесвітньо-історичного процесу), і в межах якого здійснюється національно-патріотичне самовизначення особистості. Водночас національна ідея постоє і як концентрований вираз національно-патріотичного чинника. З такої точки зору вона є суспільно-політичним, морально-етичним та соціально-психологічним феноменом національного буття [3, с. 41].

У своєму дослідженні ми свідомо акцентували увагу на національній ідеї державотворення В. Липинського, оскільки вона є основою його науково-історичних і філософсько-публіцистичних висновків з багатьох інших злободенних на той час питань, які шкодили національній справі, розпалювали конфлікти у суспільстві на національному або класовому ґрунті. Зокрема, його критика індустріального капіталізму та апологія суспільної ваги хліборобських

верств дозволяє включити політичні уподобання Липинського в контексті ідей аграризму – поширеної на той час у Східній Європі селянської доктрини з розв’язання комплексу соціально-політичних проблем аграрного суспільства, яке не встигає за глобальним процесом індустріалізації та поширенням капіталізму.

На цій основі можна зробити висновок, що політико-правова спадщина В. Липинського містить не тільки монархічний аспект українського консерватизму, але й пошуки національних ідей, притаманних загальноєвропейським ідейним тенденціям державотворення. На прикладі його праць можна вивчати історичні особливості міжвоєнної європейської правової думки – з усіма надбаннями, недоліками і суперечностями. Зважений аналіз дозволяє стверджувати, що Липинський не виходив за межі теоретичного та історіографічного традиційного консервативного стилю мислення, сполучаючи елементи загальноєвропейського міжвоєнного консерватизму та його східноєвропейського аграристського різновиду у процесі державотворення.

Список використаних джерел:

1. В’ячеслав Липинський і його бачення Української Держави [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lokshool.io.ua/s20259/vyacheslav_lipinskiy
2. Липинський В. Листи до братів-хліборобів / В. Липинський // Повне зібрання творів, архів. студії. – Т. 6. Кн. 1. – К. : Філадельфія, 1995.
3. Авер’янова Н. Українська національна ідея в творчості В’ячеслава Липинського та її роль в сучасному державотворенні / Н. Авер’янова // Українознавство. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2008. - № 12. – С. 40–43.